

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A nyiracsádi orth. hitközség melamed állásra pályázatot hirdet. Akik chümis-rasit és gemóret elsőrangban tanítani képesek, küldjék be pályázatukat Főrabbi, Nyiracsád címre. Megválasztottnak költségei megtérítetnek.

Apró hirdetések

HUSZONKILENC éves vallásos fiatalember, volt rőfőskereskedő fia, nőül venne orth. családból való lányt, illetve benősülne rőfősüzletbe. „Ügyes és szorgalmas” jelige.

SZIGORUAN orthodox vallásos családból keresek megbízható leányt, aki a sütés-főzést érti. Koth Mór, Paks.

NÉGY ÉVES fiú mellé németül beszélő, jó házból való leányt keresek, ki főzésnél segítkezik. Ajánlatokat „Győr” jelige alatt kiadóhivatal továbbít.

DUNÁNTULI városban 25 éve jól bevezetett áruházszerű üzletház megnyerő külsejével, 6 kirakkal, 3 szobás modern felszerelésű lakás egyéb mellékhelyiségekkel, más vállalkozás végett előnyös feltételek mellett eladó. Cím kettősleppal megtehető „Az üzletek 90%-a szombaton zárva” jeligére a kiadóban.

MEISELS héber könyvkereskedésében esszrogok a legolcsóbbak. Rombach u. 8. KÖZÉPKORÚ zsidóasszony háztartás körüli, vagy bármilyen más munkát vállal. Vidéken is. Nem fizetésre, hanem jó bánásmódra vágyik. Özv. Kohn Arnoldné, III., Lajos u. 121. ajtó 3. JÖMENETELÜ régi üzlet házzal vagy anélkül eladó, esetleg kiadó. 1000 P-vel átvehető. Cím kettősleppal a kiadóban. TEAVAJAT prima uradalmi, orth. kőser, utánvétellel szállít: Poljak Ignác, Ke-ményegerszeg, u. p. Hegyfalva. FEHÉRNEMÜ-készítést és javítást legolcsóbban vállal: Weisz fehérneműkészítő, Bpest, Klauzál tér 16. PAPANOK, matricok legolcsóbb beszerzési forrása: Teichner Izsák paplankészítő, Budapest, VII., Kertész u. 48. HÁZITANÍTÓ jóról somajmot keresek, III. gimnazistához, ki chümis-rasit, gemóret tanít. Részletes írásbeli ajánlatot kérek. Arnstein, Budapest, Semsey Andor u. 7.

MELAMED-állást keres 24 éves, nős. Tanít gemóre-tajszefeszt stb. Ajánlatokat „Hatorass hajró” jeligére.

Aranyműves és ékszerész: Abrahamsolin Aladár, Bratislava, Sturova 1. Passage Mestska Šporitelna. Saját gyártmányok! Átdolgozások, javítások, monogramok a legolcsóbban.

ROKONOM 40 éves, intelligens ben tajró részére megfelelő partit keresek. Lehet fiatal özvegy vagy elvált. Benősülésre vagy megfelelő existenciára reflektál. „Legjobb referenciák” jelige.

SZÉP, fiatal, fess unokahugom részére, aki nagyobb vidéki városban mint okl. tanító állásban van, házasság céljából oly vallásos családból való fogorvost keresek kinek — ugyanott — biztos megélhetést nyújtó berendezett rendelőt és 3 szobás lakást adok. „Szerecsen” jelige.

RELIGIÖSES FRÄULEIN, dass die ungarische, deutsche u. slowakische Sprache vollkommen beherrscht, Nähkenntnisse besitzt u. perfekte Säuglingspflegerin ist, sucht Posten. Mit Retourmarke versehenen Offerte befördert unterm „Perfekt”: Müller, Bratislava, Edlov dvor.

KÓSER BORJÚ-OLTÓ sajtgyártáshoz legolcsóbban beszerezhető Klein Abraham cégnél, Topolcany. (Hechser a tapolesányi orth. rabbínástól.)

LAKÁST adnék szerény vallásos német leánynak, napi 2 órai elfoglaltságért. Renner, Kertész u. 20.

FIATAL orth. főzőnő, ki esemegeüzletben kiségetni tud, „megbízható” jeligére írjon a kiadóba.

Dunántúli bérlettel, óriási ismeretséggel rendelkező tekintélyes kereskedő, elsőrendű bármely szakmájú cég képviselőjét vállalja. Leveleket „Elsőrendű” jeligére.

LEÁNYOMNAK megfelelő hozománnyal keresek cseh-szlovák állampolgárságú vallásos, fiatal iparost (szabó stb.). Helyben önállóíthatja magát. Ajánlatokat „Masel” jelige alatt továbbít: Müller, Bratislava, Edlov dvor.

BÓCHÜR jóról somajmot állást keres. Perfektül tanít chümis-rasit és gemóret-tajszefeszt. Cím: Licht Sámuel, Hajdúszoboszló.

30 ÉVES intelligens, jömenetelű üzlettel rendelkező termény- és lisztkereskedő, nőül venne 18—20 éves csinos, intelligens leányt 50.000 ck hozománnyal. Válaszbélyeges ajánlatokat „Komoly” jelige alatt továbbít: Müller, Bratislava, Edlov dvor.

BÓCHÜR jóról somajmot, ki négy polgárit végzett fiút chümis-rasit, gemóret-tajszefeszt-ra teljes alapossággal tanítani képes, Chesvon 1-re keresek. Perfekt német előnyben. Klein Jakob, Kiskörös.

A miskolci jesiva kuratóriumától!
Jesivánkban a téli szemeszter Chesvon 2.-án veszi kezdetét. Jelentkezni lehet Tisri 18.-ig főtisztelendő Austerlitz Sámuel főrabbi urnál. Bizonyítványok mellékelendők. Későbbi jelentkezéseket nem veszünk figyelembe.

Felolós szerkesztő és kiadótlajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ד'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg LipótSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 PSzerkeszti:
Groszberg Jenő

KOREIN DEZSŐ:

Tört, túrt és megtört zsidók

Furcsa osztályozás ez ugyebár? De jelenlegi zűrzavaros viszonyok között ezt a három kategóriát látom az egyetemes zsidóság területén. A tört zsidó alatt a fél-, a negyed-, a nyolcad- és a még csak cérnaszálon lógó zsidót értem. A túrt pedig a gölűsz vallásos zsidósága, amely tudja és átérzi a kétévezredes diaszpóra minden nyomását, ahhoz alkalmazkodik és nem akar mást, mint vallásos életmódjának zavartalan lehetőségét. A megtörtök pedig az asszimilánsok és a családott kitértek, akik a hitlerizmus barbárságának hatása alatt kiábrándultak és gyáva megfutamodásuk megalázó konzekvenciáit most élvezhetik. Ezzel a három kategóriával óhajtok jelen írásomban kissé részletesebben foglalkozni.

A szép őszi ünnepek is elmúltak. Felvonultak előttem a sátoros-ünnep különféle látogatói, akik részben még a lelkükben élő vallásos érzületből, részben baráti tiszteletből kerestek fel az ünnepi sátorban. Voltak, akik magukkal hozták ünnepi kalácsukat és borukat, hogy az előirt benedíciók mellett a sátorban fogyasszák el. Mások pedig csak baráti látogatás céljából jöttek a sátorba. Csodálatos azonban, hogy a látogatók összessége egyformán visszaemlékezett a boldog gyermekkorra és hivalkozott egy elhalt hozzátartozójára, atyjára vagy nagyatyjára, vagy pedig valamelyik megboldogult öreg atyjára, akinél éppen ily szép sátorban ülték meg az ünnepet. Már pedig a zsoltáros szerint: „Laj hamészim jehallelű ja” ne a holtak díesérjék az Urat, hanem mi, az élők! Egyébként a biblia a dajrés el hamészim-et, a halottidézést szigorúan tiltja.

Nem szabad a zsidóságot begyepesedett holt vágányra terelni, mert a mi vallásunk az eleven élet kultusza és erkölcsi irányítója.

A szellemidézés tehát még ebben a formában sines helyén. Ezek volnának tehát a fél-, nyolcad- stb. zsidók, a halottidézők. — a tört zsidók. Nekünk pedig nem tört, hanem teljes zsidókra van szükségünk, mert az Irás szerint: „Jómim tihje im Hasém elajkecho”, egész zsidók legyenek.

köti lelkünkre az Örökkévaló. Egész zsidók, akik vallási törvényeinket és szent hagyományainkat maguk hűségesen gyakorolják és azokat gyermekeikbe becsületesen átplántálják. Különben ami az ősek szellemének idézését és azokra való büszke hivatkozást illeti, ez kissé furcsa, mert hiszen mindnyájunknak voltak őseik, akik bizony mind kivétel nélkül egész zsidók voltak.

A túrt zsidók, mint fent írom, a gölűsz vallásos zsidóságából rekrutálódnak. A vallásos zsidót családias nem érheti, mert következetesen betartja a próféta intelmét: „Igyekézzetek annak a városnak (országának) jólétét előmozdítani, amely benneteket polgárai közé fogad”, ami annyit jelent, hogy nem kell nekünk okvetlen a hazafias frázisok előtáncosaivá szegődni, bizuk azt másokra, de állampolgári kötelességeinknek minden vonalon hűségesen tegyük eleget. Akik így éltek és így élnek, nem lepődnek meg az antiszemitizmus kitéréséi fölött, mert ez őket nem éri váratlanul, miután ismerik megtört voltukat. Szerencsétlen német hittestvéreink ártatlan szenvedéseit pedig szívük mélyéből sajnálják. Minden reményiségüket a Mindenható kegyébe helyezik, mert

tudják, hogy „Jiné laj jónim vclaj jison sajmer jisroel — nem alszik és nem szunnyad Izrael őrzője!” Ez a tudat ad nekik lelki megnyugvást a gölűsz sötétségében.

A harmadik kategóriát a megtört zsidókban látom. Ezek a vallástalan és rohamosan asszimilált zsidók mindent levetettek magukról, ami zsidó jellegű, hogy ezzel is gyorsabban távolodjanak el a zsidóságtól és hozzáidomuljanak a másfelekezetűekhez. Az étkezési törvényt, a szombatot, amelyek az asszimiláció erős gátjai, mint idejét multakat már régen sutba dobták. Fraternizáltak, dörzsölődtek azon társadalmi osztályokhoz, amelyek őket mindig betolakodottaknak tekintették és végül egy salto mortáléval a keresztelő medencéhez vetették magukat, hogy ezzel végleg asszimilálódjanak és anyagilag bebiztosítsák magukat. Ezeket érte a hitlerizmus által a legnagyobb csapás és kiábrándulás. Nem tudják: miért nyelték le a békát? Erköcsileg, lelkileg és anyagilag teljesen letörve állnak itt ezek a megtört, kigúnyolt és — megtört zsidók.

A mai zsidóság szomorú helyzetében vonjuk le mindnyájan a konzekvenciát ezen három válfajról és legyünk inkább megtört, mint tört, vagy megtört zsidók. És egyaránt vonatkozik az orthodox és neológ zsidóságra. Különösen az utóbbihoz intézném azon kérelmemet, hogy az újában vallott hagyományhú elméleti álláspontját valósítsa meg a gyakorlatban is, nemcsak a mostani szomorú idők hatása alatt, hanem később is, amikor a Mindenható segítségével a vész felhőket a napsugár melege fogja felváltani.

Fatüzelés

terén vezet a
„ZEPHIR”
folytonéő kályha
10 kg fával fűt egy normál szobát 24 órán át.
Ára 70.— P-től
Tekintse meg mintaraktárunkat!

2 aknás
„REKORD”
hazai szenekre az ideális folytonéő kályha.
Ára 60 P-től
leszállítva, felszerelve.
Árjegyzéket ingyen küld:
HÉBER kályha gyára
Vilmos császárt-ut 39. szám.
Hajos-utca sarok.

PARÓKA
különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Orthodox és neológ kaszusz

Foglalkoznunk kell egy kínos és célszerűtlenül felfújott dologgal. Hallo-másunk szerint a Rombach-utcai templom rabbija dr. Fischer Benjámin a múlt ünnepeken egy egész hit-szónoklatot tartott egy a Kazinczy-utcai templomban elhangzott droso ellen. Abból indult ki dr. Fischer, hogy az orthodox templomban az előadó rabbi lebecsmérelte a neológ rituáltást. Ez ellen kikelt rendkívül izgató módon és nagy hevületben azt mondta, hogy „a megdicsőült Rabbi Koppel Reich főrabbi nem cselekedett volna így, mint azok, akik az ő örökségét kezelik, mert a boldogult főrabbi dicőerőleg szölt a működéséről.”

Sajnálatosnak tartjuk elsősorban és főképen azt, hogy egy elhunyt lett volna a polémiába. Pedig már a böcs király mondja: „Rivcho riv esz réachó v'szajd áchév ál 'gal — pérédet pereld a te felebarátoddal, de másnak a titkát föl ne fedd.” A talmud bölcsei is arra intenek: a halott orozslánt nem szabad felelősségre vonni (én m'szivim esz hoari achré majssaj), hát még argumentumnak fölhasználni. Azt is tudja mindenki, hogy

a megdicsőült Reb Koppel Reich olyan leblincselő nyálasságú férfi volt, hogy egy-egy udvarias elismerés nem jelentette nála a vallási értékelést.

Avagy talán nem tételezi fel dr. Fischer, hogy a boldogult főrabbi megengedte volna híveinek a Rombach-utcai főrabbi felügyelete alatt eszközölt metszés használatát? Mind ennek leszögezésével tartoztunk a Megdicsőült iránti kegyeletnek.

Ettől eltekintve sajnálatosnak tart-

juk az egész beszédet, hamis kiindulási pontja miatt. Sussmann rabbi Sabosz-süvő drósójának — melyre dr. Fischer célzott — gondolatmenetét leközöltük lapunk múlt számában és ebből a tartalmi kivonatból is látható, hogy a dr. Fischer úr által inkriminált passzus, mint mellékes, nem is lett közölve. Mint ahogy tényleg úgy volt, hogy Sussmann rabbi fölhívta a hívek figyelmét az orthodox intézmények legrigorózusabb igénybevételére és különösen a ritualitás tekintetében ajánlott fokozott figyelmet — hívei számára. Szükségesnek tartotta a hallgatóságot figyelmeztetni arra az általánosan ismert tényre, hogy

a nagy gaonok döntése szerint minden nem-orthodox hitközségi ritualitás érvénytelen és tiltott.

Aki az orthodox gaonok döntéseit magára nézve kötelezőnek ismeri el, az természetesnek találja Sussmann rabbi úr ebbeli figyelmeztetését! A rabbiságnak joga van megtiltani még más orthodox — tehát vallásos — hitközségből való élelmiszert is! Sussmann rabbi úrnak ilyen kijelentésre tehát nemcsak joga volt, hanem egyenesen kötelessége Sabosz-süvő napján, amikor fokozottabb mértékben kell a hívőket figyelmeztetni a vallástörvény szigorú betartására.

Mivelhog dr. Fischer beszédére alap tulajdonképpen nem volt, az egész a légtüres térbe való polémia jellegét viselte magán, és biztosak vagyunk benne, hogy Sussmann rabbi úr beszédére vonatkozólag félrevezették. Ha Sussmann rabbi úr aszerolta volna a neológ s'chitót a neológok részére, úgy dr. Fischer rabbi úrnak joga lehetett eltiltani hívei számára az

orthodox sechitót. (Állítólag ilyen eset megtörtént Debrecenben a statusquo templomban) De ezt nyugodtan is el lehet intézni.

Meg vagyunk egyébiránt győződve, hogy a Pesti Izraelita Hitközség előjárása nem találja nagyon szerencsésnek a vitatkozás eme módját, sőt amennyire Pesten beszélnek, a neológ rabbiság egyetlen tagja sem azonosítja magát vele. Ennélfogva nem kell féltetni a két hitközség között mostanig fennálló szívélyes és a mindkét részről való elkötelezett lelkiéletű vezetőség részéről inaugurált és féllekenyen őrzött békét.

Egy adóügy körül

A múlt héten megjelent az összes napi újságokban nagy szenzációkép, hogy egy nagy harisnyagyár G. és F. beszűntette lírtelen üzemet, elhocsájtotta sok száz munkását, felmondott összes hivatalnokainak és mindezt azért tette, mert a reá kivetett adót igazságtalannak tartotta és úgy látta hogy két év alatt tönkre kell mennie a gyárnak. Az összes napilapok megbőtránkoztak a szociális felelősség ignorálásából folyó gesztuson, amely lényegében véve teljesen kompromittálja a kapitalizmusnak mai rendjét. A liberális újságok is támadták a cég tulajdonosát, bár zsidó és mi is elítéljük az eljárását, mert zsidó. Hiába mondja valaki, hogy a cég eljárásához a zsidóságnak semmi köze, a gyáros mint kalkuláló kereskedő járt el, ezt mi elhiszük, de a világ mégis úgy van beüdüződve, hogy a zsidó minden cselekedetében számára első sorban zsidó, különösen, ha ennek révén ülni lehet rajta. Ezt a felelősségérzetet a külvilággal szemben, amellyel minden zsidónak érezni kell, egyáltalában nem tapasztalhatjuk a cég eljárásában amelyről minden zsidó az első percben kijelentette: tipikus chilul hasém. Lárnát csinált, kínos szenzációt keltett, amit el akart érni. azt az adóhatóságoknál úgy is elérhette volna és így csak a dolognak az a kelle-mellensége marad meg, hogy az antisze-mita újságok még soká hivatkozni fognak erre az esetre, mint tipikus zsidó eljárásra, amivel rendkívül nagy kárt okoztak egész közösségünknek.

A mi vallástörvényünk szerint az adómorál erkölcsi követelmény. A mi történetünk arra tanít, hogy a zsidó embernek nem szabad elfelejteni, hogy okosságából sok mindentől kell óvakodni, amihez talán joga lenne. Hogy némely zsidó ember erről elfelejtkezik, azt a fennvázolt eset szomorúan illusztrálja.

Magyar orthodox palesztina-akció

(Saját tudósítónktól.) A magyar orthodoxiának a palesztinai kérdés ügyében való passzív állásfoglalása indította öbudai Freudiger Ábrahám, budapesti orthodox hitközségi elnököt egy értekezlet egybehívására. A Chajl hamaj'ed hétfőjén megtartott, jól látogatott értekezleten megjelentek nagy számban azok, akik eddig is érdeklődtek Erecz-jiszról íránt, így többek között pl.: Sternberg Z. J. régiségkereskedő, dr. Friedmann Izidor chevra-elnök, Schlésinger Adolf előjáró, Mayer Ignác, Miksa és Simon gyárosok, Reitmann Manó, Weisz Mór, Fischer Ármín, Binéter vezérigazgató stb. stb. Jelen voltak még: Deutsch Géza, Schreiber Sámuel hitk. alelnökök, Klein Márkus, Kahan-Frankl Samu, Schlésinger József, dr. Reiner Imre, dr. Deutsch Adolf, Groszberg Jenő, öbudai Freudiger Fülöp, Roth Henrik stb. Elnök megnyitójában rövid, velős és igen objektív módon vázolta a palesztinai kérdés fontosságát a zsidóság — különösen az orosz- és németországi hittestvérek — mai helyzetében. Égetően fontos dolog továbbá, az orthodox ifjúság elhelyezkedésének problémáját, legalább némileg megoldani segíteni. Nem szabad szemet hunyni ama tény elől, hogy szükség van ifjúságunk foglalkozásbeli átrétegződésére, hogy egzisztenciájuk biztosabb bázison nyugodjék, mint amelyet a mai viszonyok mellett a kereskedői foglalkozás nyújthat. Az ipari vagy mezőgazdasági képzettségű ifjúság számára — úgy mond — jelenleg Palesztinában kecsgetetőbb az elhelyezkedési lehetőség, mint bárhol Európában, s így tehát erkölcsi kötelességünk nekünk is, valamit cselekedni az ügyben.

Freudiger elnök további fejtegetése folyamán hangsúlyozta: A magyar orthodoxia közjogi helyzetéből kifolyólag nem csatlakozhatik egyik fennálló palesztinai szervezethez sem, hanem ezektől

teljesen függetlenül kell megalakítani egy magyar-orthodox palesztinai telepítési intézményt.

Esetleg a következő nevet vehetné fel a tömörülés: *Jisuv Erecz Jiszróel*. Ez a név kidomborítaná a magyar orthodoxia önállóságát ebben a tekintetben. Az első cél volna, egy orthodox kolónia létesítése, amelyen egzisztenciához jussanak a most állásnélküli fiatalok, esetleg hajótörött idősebbek is.

Főt. Sussmann Viktor rabbi hang-

súlyozza egyrészt a szentföldi kolonizáció kényes voltát, amely abban áll, hogy ott be kell tartani a szent röggel kapcsolatos *Prümo, máászér*-előírásokat (*micsvajs hat'lujajs boórecz*). Másrészt azonban hivatkozik R. Jossesz Chajim Sonnenfeldre z. c. l., aki neki 1927-ben, amidőn a Szentföldön járt, azt mondta:

„Jertek, vásároljatok birtokokat s tartsátok be a maászér-előírásokat.”

A jelenlevők nagyrésze hozzászólt a kérdéshez, némely felszólaló szükségesnek tartotta, hogy a hitközség szubvencionálja mindjárt kezdetnél az akciót, hogy ez azután látható ered-

ményeivel átütő erő adjon a mozgalomnak országszerte és csatlakozásra ösztönözzön. Mások ebből az alkalmából hangsúlyozták a hazai szombat-tartó állásközvetítés fegyelmesebb megszervezését. Minden felszólaló kiemelte öbudai Freudiger Ábrahám elnök tervének bölcsességét és a megvalósítás szükségét hirdette. Miután Lebovics Lipót az elnök felkérésére referátumot tartott a palesztinai gazdasági helyzetről, az elnök összegezte az elhangzott véleményeket és kijelentette, hogy a legközelebb összehívandó értekezleten konkréttervet fog bemutatni a tervezett *Jisuv*-egyeseület ügyében.

A kabalista...

Élt valamikor Ukrajnában, a podloneci erdőben egy remete. A környékbeli zsidók bajdéd-nak (elzárkózott) nevezték. Egyszer, amint ép egy nagy könyv felett görnyedt s homlokát összeráncolta, mert igen nehéz dolgot akart megoldani belépett egy fiatalember. Egyike azon zsidóknak, kik egész életüket a talmudnak szentelték. Míg testtartása a legnagyobb szerénységre vallott, arca olyan pokoli vigyorgású volt, hogy a bajdéd meghökent, amint ránézett. Becsvagy akaraterő és rettenthetetlen öntudat. Az összes emberi jó tulajdonságai még megvannak és hatalmas esze, hogy minél nagyobb akadályokat le tudjon győzni.

— Szent Mester! Taníts meg kabalára, szólalt meg a férfi.

A remete ijedten emelte rá a tekintetét. — Mióta akarnak a fiatalok behatolni a szentélybe?

— Hivatva érzem magamat rá. Kérlek tehát, ne utasíts el.

Kérelem volt, a leghatározottabb követelésbe burkolva. És a mester beleegyezett. Nemsokára meg is tanulta az egész kabalát. Bucsuzáskor a remete aggodalommal figyelt arcára és szemé még tü-

zesebben csillogott, mint azelőtt.

Fiam, vagy sugárzik szemedből. Ne hagyj magad elragadtatni tudományod által. Elbucsztak és a fiatal kabalista utjára indult. Most már kezében a világ, úgy gondolta. A hatalmas kabala erejével kényszeríthet még felsőbb lényeket is, angyalokat, szellemeket, hogy szolgáltatásra álljanak és rendelkezéseit betartsák.

Minduntalan maga elé idézte rég leütött nemzedékek nagy embereinek lelkeit, kikutatva tőlük azon korszak hibáit és a hibák okait. Elsajátította tőlük a tudományt, melyben ők nagyok voltak, míg éltek. Ezzel egyesíté magában az összes földi tudományokat.

Most az ég felé fordult. Sorra idézte a kisebb és nagyobb hatalmi szellemeket. Megtanult tőlük láthatatlanná válni, egyetlen lépéssel mérföldeket ugrani. Ezután az angyaloktól akart tanulni. Mikor már úgy érezte, hogy olyan sokat tud, hogy angyal is tudna lenni, elhatározta, hogy a kabala erejével felmegy az égbe és követelni fogja, helyezték őt az ég főkapusának helyébe, ki világeletemben maga is ember volt.

Metatron az angyalok angyala (lásd Tajszevesz. Chulin 60; továbbá a szimchász tajrói imakölteményt: „takif Metatrajn szár...”; utóbbi szerint Chánajeh-ra vonatkozik, aki angyallá lett) mosolyogva vett tudomást a különös kérésről és a többi órtálló kerüvimok karával elhatározta, hogy a következő kabalistát felengedik és próbára teszik. Ahogy felérkezett, oda állt Metatron elé, előadta követelését, mondván, hogy ő hivatva érzi magát szellemeket kormányozni.

— Am jó — mondá neki Metatron, — de előbb mutasd meg, mit tudsz!

OKOS ember,
aki **FRUTTI**-t eszik
GYÁRTJA:
Stühmer-Frigyes R. T.

Dr. Frenkel Bernát vallás tanár, **zsídó nevelőintézete**
Internátus 6—14 éves fiúk és leányok és nagyobb leányok részére, kertés villában VII. Stefánia-út 67. sz. a. minden típusú iskola közelében. Egész és s'fél bennlakás. Meghitt zsidó családi otthon. Gondos nevelés. Héber és modern nyelvek. Prospektus díjmentesen. Telefon: 96—4—95.

Fatüzelés
terén vezet a
„ZEPHIR“
folytonéző kályha.
10 kg fával fűt egy normál szobát 24 órán át.
Ára 70.— P-től
Tekintse meg mintaraktárunkat!

2 aknás „REKORD“
hazai szenekre az ideális folytonéző kályha.
Ára 60 P-től
leszállítva, felszerelve.
Árjegyzéket ingyen küld:
HÉBER kályha gyára
Vilmos császárt-ut 39. szám.
Hajós-utca sarok.

— Mit mutassak — kérde hetykén.
— Hogy fel tudsz emelkedni a föld-ről az égbe.

— Ha-ha, nevetett a kabalista, tré-fálsz velem. Hisz most fenn vagyok az égből!

— Ugy?... Nézd meg jól, hol állasz!
A kabalista körül néz, körülötte felhők voltak, de lába alatt talajt érzett...

Jelöld meg e helyet, ahol állasz! dör-gött Metatron hangja.

A kabalista egy kis gödröt ásott és bedugta botját.

Most hirtelen eloszlott a felhő és a kabalista a földön találta magát. Mellette ott volt a bót a földbe dugva.

Jegyezd meg, dörgé Metatron, földi ember még sohase volt az égben, halála előtt. Te pedig nemcsak, hogy ne repülj az égbe, hanem tanulj meg megmaradni a magad helyén...

Palesztináról

A most megindult „Pal news” köz-gazdasági könyvatos írja Pa-lesztináról, melyet bizonyos fenntartással közzülünk:

A zsidó munkások utáni kereslet napról-napra növekedik. Az újonnan érkező munkások partraszállás után munkahelyeikre lesznek irányítva. Különösen nagy a munkáshiány a kolóniákon. Nagyon sürgős mezőgazdasági munkák nem intézhetőek el e miatt. Nincsen elég ember a trágyázásra, öntözésre és naranccsok ültetésére. A munkaadók állandóan ostromolják a munkaközvetítő irodákat, de a munkaközvetítők nem tudnak eleget tenni ezeknek a kéréseknek, mert a kormány legújabb rendelete megfojtotta az oly szükséges munkás-bevándorlási lehetőségeket. Már arról is van szó, hogy a nem nagyon szükséges köz-munkálatokat elhalasztják, hogy a mezőgazdasági munkáshiányt némileg pótolják. A kormánynak a bevándorlást megfojtó intézkedése érezteti hátrányos hatását a városokban is. Az építkezés tempója hirtelen ellanyhult. Az iparban is lassabbá lett a produkció, ami természetesen a héremények megdrágulását vonja maga után. Telavivban például nincsen elegendő szakmunkás, hiányzanak építőmesterek és mázólok. A butor-üzemekben felhalmozódnak a rendelések, ott ablak és ajtó asztalosok és a kárpi-

tosok után nagy a kereslet. A fémiparban keresetnek munkások, különösen jó lakatosokra van szükség. A szövőiparban nincsen elegendő gépész. Munkáshiány miatt több üzem, amelynek gépei benn vannak az országban, nem tud megindulni. Külföldi cipő árasztja el az országot, mert a cipészek száma sem elegendő. Kerestetnek mozaikhoz értő munkások. Haifában 40 helyen nem lehetett megkezdeni a munkát, mert szakképzett kőművesek hiányoznak. Az útépités megszünt, mert a munkások jobb elhelyezést találnak az építkezéseknél. Mindez igen kapóra jön a transjordániai és haúrání araboknak, akik most beszávárogznak Palesztinába és igen könnyen elhelyezkednek, míg a zsidók százezrei szerte a világon munka nélkül nyomorognak.

KÖZÉPKORÚ zsidóasszony háztartás körüli, vagy bármilyen más munkát vállal. Vidéken is. Nem fizetésre, hanem jó bánásmódra vágyik. Öv, Kohn Arnoldné, III. Lajos u. 121, ajtó 3.

Zsidó szellemességek

Huszton egy zsidó bácsi a nagy batyujával kifelé bandukol az állomáshoz.

— Bácsi — szól a fiákeres — üljön fel a kocsira, két Kc-ért kiviszem.

— Hát a batyuért mit fizetek? — kérdi a bácsi.

— Azért semmit, azt kiviszem grátisz.

— Akkor vigye ki a csomagomat, én majd gyalog fogok kísérelni.

Tudvalevőleg Isten 400 esztendőre tervezte a zsidók egyiptomi rabszolgá-ságát, s ennek dacára őseink 210 évig nyomorogtak ott. Az 50 százalékos engedmény az asszonyoknak volt köszönhető. Deputációba tömörültek és elmentek kihallgatásra az égi Atyához:

— Jóságos Teremtőnk, engedd szabadon férjeinket, hisz már eleget sanyal-dtek rabigában.

— Nem lehet — mondá az Ur — mert a letöltendő gólúsz-időnek fele még hátra van. Ez a büntetés jár még nekik.

— Felsőgees Urunk, Sohse aggasszon az Téged, mi gondoskodni fogunk arról, hogy ne takarítsanak meg semmit a gólúszból, bízd csak reánk őket...

És a Mennyei Intéző meghajlott a feleségek érve előtt. S azóta...

Két lengyel zsidó — kiknek dolguk lévén néhány napig Budapesten — felkeresték egykori földijüket Icziget és megkérték, hogy néhány napra bocsásson rendelkezésükre egy szobát. Nagyon szívesen — mondja Iczig — csak egy kikötésem van és pedig, hogy fehérneműt váltsatok. Rendben van — szólnak a vendégek — ha ehhez ragaszkodol feltételedet elfogadjuk és ezzel eltávoztak. Amikor az utcára érnek megszólal az egyik: Mégis furesza ember ez az Iczig, mert mi haszna van neki abból, ha te felveszed az én ingemet és én a tiedet?

A jesivai szemeszter végeztével hazafelé tartanak a bócherok, a rabbi összegyűjti őket s búcsúzás után így szól hozzájuk:

— Egy kérésem volna hozzátok előtt útnak indultok: Wenn Ihr nach Hause kommt, so sagt mir nichts schlechtes nach.

A tanuló ifjak ijedten mondják: Isten őrizz, hogy mi ilyesmire gondoljunk, hát hogyan volna az lehetséges?

A rabbi megnyugtatta a csodálkozókat: Ihr sollst, das was Ihr bei mir gelernt habt, nicht schlecht, sondern gut nachsagen...

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót menorát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerész-nél.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob ucca 22. --- Telefon: 42-3-65.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére „levegő”-kenyér. Elsőrendű desszert és különlegességek.

Ifjusági Tóraünnepély Budapesten

A budapesti orth. hitközség kebelében működő „Hizohárú” jesivákat támogató egyesület — miként peszách hetében — szükajsz félünnepén is ünnepélyes „kihallgatást” rendezett mindazon budapesti ifjak számára, akik a lefolyt nyári szemeszterben különböző jesivákon tanultak. Az egyesület feladata, mint ismeretes, a jesivákat látogató fővárosi ifjakat bizonyon havonként folyósítandó összegekkel segíelyezni. Az egyet támogatók számára 130 budapesti ifjú megy jesivára,

tanúságot tevén a hitközségben uralkodó vallásos szellemről, melynek gerince az ifjuságnak jesivákban való neveltetése.

A hitközség dísztermében megjelent többek között a tisztelendő rabbi; a hitk. előjárósága óbudai Freudiger Ábrahám elnökkel az élen; a Hizohárú vezetősége részéről: óbudai Freudiger Fülöp, dr. Deutsch Adolf, Fischer Armin, Klein Dávid.

A kihallgatás ezuttal csoportokban történt. A nyitrai és abaujszántói jesivahallgatók Sussmann V. rabbi előtt

Atyai intelmek a búcsúlakomán...

Szombat este búcsúlakoma volt a jesivákba készülő ifjuság tiszteletére a Nizsel-étterem rendezésével, mely alkalommal igen figyelemreméltó beszédek hangzottak el.

Elsőnek óbudai Freudiger Fülöp, a „Hizohárú” ügyv. alelnöke szólalt fel: Üdvözölte a rabbinátust és a szép számban egybegyűlteket. Majd az ifjusághoz igen szívélyes, meglehangú búcsúszavakat intézett.

Óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök a hitközség üdvözlését tolmácsolta. Beszédében kiemelte, hogy „a tudás kezdete az Istenfélelem”, s hogy a tudás mellett igen nagy jelentősége van a határozott vallásos zsidó világszemléletnek, mely megóvjá az ifjuságot attól, hogy tévtanoknak áldozatul essék. Ifjuságunk csak egy uton haladhat: a Tóra útján, mely „v'hivdilónü min háta'im”,

a pápaiak és nagykállóiak Steif Jonathán rabbinál, a soproniak és paksiak Pfeiffer Mórnál, a váciak és többi jesivákon tanuló bócherok pedig Welcz Izráel rabbi előtt tettek vizsgálatot; az összes talmudtórákban tanuló növendékeket Friedmann Bernát vizsgáztatta. A vizsgálat eredménye — melyben az említettek kivül a hitközség több más számottevő tagja is gyönyörködött — általában igen kielégítő volt. Egyes bócherok különösen kitüntették magukat. A Hizohárú a jövőben a kiváló tudást és szorgalmat felmutató ifjakat jutalomban fogja részesíteni. A rabbi, a hitközség és a Hizohárú törekvése odairányul, hogy a budapesti bócherok ne csak számban, hanem tudásban is vezessenek. A hitközségünkben évek óta következetesen folyó céltudatos munkának „b'ne” érezhető a hatása. A Tiferesz Bachurim megerősödött, a b'ne tajró száma gyarapodott és a vidéki jesivavezető főrab-bik nagy elismeréssel nyilatkoznak a budapesti bócherok szorgalmáról, tudásáról és vallásos életmódjáról.

elkülöníti őt a tetszetős jelszavak alatt tévelygők táborától...

Sussmann rabbi igen szép homileti-kai beszédében arra kéri az ifjakat, hogy a talmudban való elmélyedésük mellett a t'nach, müsszor és héber helyesírásra is némi gondot fordítsanak.

Steif rabbi praktikus tanácsokkal szolgált arra nézve, miképen lehet rövid idő alatt nagy és széles tudásra (b'kiusz) szert tenni.

Welcz rabbi hatásos moralizáló szavaival után Klein Márkus elöljáró bekapcsolódott a hitk. elnök szavaiba. A Berésisz hetiszakaszhöz fűzött midrasma-gyarázatokkal bizonyítja, hogy a jónak és az ártalmasnak „széjjelválasztása” már a teremtésnél megkezdődött („Vajavdél Elajkim ben hoajr üvén háchai-sech — a Mindenható elválasztotta a vilá-gosságot a sötétségtől”) Idézi a „Zsidó

Ujság” 1928. évi január 27-i számából az azóta megdicsőült nagynevű Rabbi Reich Koppel ר"ר nyilatkozatát a „Mizrachi” ellen. A Mizrachi-mozgalom — ugymond — mely nagyjainknak 1904-ben kiadott tilalma alatt áll, az utóbbi időben agresszíven lép fel hitközségünkben. Templomainkban, beszé-hamidrosainkban röpcédulákat osztogat és igyekszik az ifjuságot táborába csalogatni. Ez az eljárás, ha megrovás nélkül marad, fogalomzavart és pusztítást fog az ifjuság soraiban előidézni. Itt is, mint a teremtés munkájánál elérkezett a „széjjelválasztás” ideje.

Dr. Deutsch Adolf igazgató a nála megszokott tüzes lelkesedéssel és erős logikával száll síkra a határozott „vonalezés” védelmére. Az ifjuságot csak nyilgyenes vezetéssel lehet irányítani, beteg kompromisszumoktól nem várhatunk egészséges jövőt. A történelmi tapasztalat azt mutatja, hogy nem az összetoldozott-foltozott megegyezésekből, hanem az elvek őszinte tisztázásából fakad áldás a közösség számára. Az orth. ifjuságnak, amennyiben nevéhez és jellegéhez hű akar maradni, maradék nélkül a Tóra és a nagy rabbijaink („Laj szó-sziur, aifüi ajmirim al j'min sehü ümikol s'kén im ajmirim al j'min sehü j'min”) álláspontjára kell helyezkedni!

Eme komoly beszédek után lélek-emelő hatással volt egyes jesivanövendékek charifusz, ill. homiletikai fel-szólalása. Schwarz, Deutsch, Brand, Schächter, Kohn, Neumann (Óbuda) — külön-külön kiváló nyujtottak. Éj-fél elmúlt, amidőn bencsolás után az ünnepség az ifjuság vallásos énekeivel véget ért.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

Divatos, izléses parókak hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
hajműterem IV., Váci-utca 18.
Mérsékelt árak!

A német zsidóság belső élete

A német zsidó frontarcosok folyóiratában az ifjúsági vezér arról értekezik: az orthodox és cionista ifjúságon kívül a német zsidó ifjúság teljesen híján volt lelki tartalomnak és nem volt tudatában annak hogy a zsidó származás bizonyos specifikus zsidó lényekedésre kötelez. Az új német események e tekintetben kell, hogy eszméletre bírják az ifjúságot. Egy új nemzedéknek kell felnevelkedni, amely ismét keresi a szellem utáni kapcsolatot és tudja az anyagot feloldozni ennek érdekében. Hitre, mélyeségs belső hitre van szükség. — Egy német orth. publicista a fejtegetéshez hozzáfűzi, hogy ennek a hit maga nem elegendő, a hitnek életformában, miczvó-gyakorlásban kell megnyilatkoznia.

*

A Bernben összegyűlekezett kisebbségi kongresszus tudvalevőleg eredménytelenül szétment, mert az ott képviselt kisebbségi delegátusok nem voltak hajlandók a mai német kormánytól azokat a minimális jogokat sem követelni, melyek minden kisebbséget megilletnek. Ennek a vonatkozásnak az oka, hogy a kisebbségi kongresszuson eddig mindig a német politika dominált. Amikor ezzel a politikával ellentétben valamit kellett elhatározni, akkor kiderült hogy a kongresszus az éveken keresztül hangoztatott frázisait nem vette komolyan. A zsidó delegátusok otthagyták a kongresszust és az elvesztette belső tartalmát és értékét. Erről a kérdésről egy németországi orthodox vezérférfiú a köv. írja: „Ellentétben a többi kisebbséggel, a zsidóknak nem áll a hátuk mögött kormányhatalom, amely közbeléphet a többségi néppel való konfliktus esetén. Tehát tisztában kell lennünk azzal, hogy számunkra csak a többségi néppel való meggyőzés útja való, vagy ha másképp nem lehetséges, a kilátó vértanúság útja, amennyiben nem

birunk a tarthatatlan helyzetet kívándorlással segíteni.

A müncheni vezérgárda követelte, hogy tiltásuk meg a zsidóknak a sátor felállítását. Az *Israelit* szerényen megjegyzi, hogy a német kormány azzal dicsekszik, hogy a vallási gyakorlat zavartalan Németországban, ez eddig így volt, de a sátor felállításának megszüntetése mégis vallásüldözés jellegű bir.

Nagyon jellemző a következő eset: A schlesvigi kormányelnök azt a rendeletet adta ki, hogy ezentúl az iskolákban nem szabad tanítani Izrák áldozásáról szóló bibliai részletet (*Akédó*). Ezt a rendeletet meg lehet érteni, hiszen ez a történet éppen azt tanítja, hogy

az egyetlen Istennek nincsen szükségemberáldozatra, ellenben a főleledt germán pogányságnak a bálvány, a Votan, természetesen állandóan követel emberáldozatokat.

Hogy ezeket az emberáldozatokat a zsidók sorából szedik, ez a gyengébbeknek tragédiájához tartozik.

*

A németországi zsidó martírium nemcsak a belföldi zsidókat érinti, hanem más államok zsidó polgárait is, kiket a sors a náci országába sodort. A németországi zsidókat el lehet némitani, a külföldiekkel azonban nem. Ezek a zsidók a különböző konzulátusoknál tesznek jelentést sérelmeikről és így a világ is tudomást szerez arról, hogyan brutalizálják Hitler legényei a védtelen embereket. Így Frankfurtban egy König nevű dél-afrikai illetőségű zsidót páholattak el a náci néhány nappal ezelőtt, mert megtagadta a Hitler-köszöntést. A szegény embert vérsére verték, majd amikor az angol konzulátus felelősségre vonta a hatóságokat, Frankfurt rendőrségi elnöke

„sajnálattal” fejezte ki és megígérte, hogy a bűnös rohamosztagosokat elbocsátja, a bántalmazott zsidó orvosi költségeit pedig megtéríti.

De mindennél megrázóbb az a varsói jelentés, mely szerint negyven német zsidó gyermeket hoztak Kattowitzba, kiknek szülei koncentrációs táborban sánylódnek vagy elcipelték őket és nem tudják tartózkodási helyüket. A zsidó árvagondozó hivat[al] a varsói árvaházakban helyezte el a szerencsétlen zsidó gyermekeket.

Egy zsidó hírlapíró ezt írja a német zsidóságról: Aránylag jó a dolguk a zsidó iparosoknak. A zsidók üldözöttsége ugyan kifejezetten bennük a közösség érzetét és mióta Németországban rendszerré vált a zsidóüldözés, azóta a zsidók igyekeznek egymáson segíteni. Ez a testvériség más vonalon megnyilvánul. A zsidók, akik eddig száz, sőt több százalékos asszimilánsok voltak, megváltoztak teljesen. Templomaik, amelyek péntek este és szombaton csak úgy tudták megtartani istentiszteletüket, hogy fizetett „minjont” tartottak a kampókeresztes mozgalom óta minden ünnepe megtelehnek.

— DROSAJSZ V'CHIDÜSÉ R'MAG címen két kötetben adta ki és jegyzetekkel ellátta dr. Goldberger Izidor tatai rabbi, nagybátyjának R. Michóel Goldbergernek — aki (az annak idején még valóságos) Mezőtúron 34 évig főrabbi volt — héber nyelvű agadikus és halachikus fejtegetéseit. Szerző R. Jehüdo Aszód és a K'szav Szajfer tanítványa volt.

x MINDEN MAGYAR, NÉMET ÉS ANGOL könyv megjelenése után azonnal kikölesönözhető Gondos Sándor zsidó és modern kölesönkönyvtáráról. Kikölesönzési díj P 150, a Zsidó Ujság előfizetőinek P 1—. Budapest, Andrassy út 67.

Rav Méir Berlin Budapesten

(Saját tudósítónktól.) Budapest mizrachistáinak előkelő vendége volt e héten *Berlin Méir* rabbi személyében, aki a cionista szervezet mizrachifrakciójának elnöke és a palesztinai mizrach-i iskoláknak irányítója. Régebben Amerikában rabbiként működött, jelenleg jeruzsálemi lakos. Berlin rabbi európai körutat tesz a Mizrach-i megszervezése céljából és ennek alkalmából látogatott el Budapestre. Vasárnap este a Lloyd társulat dísztermében nagyszabású előadást tartott a palesztinai viszonyokról. Az előadás nagyszámú közönség vett részt. Megjelentek a pesti neológianak prominens egyéniségei. Ott voltak többek között *Stern Samu* országos elnök, *Szántó Jenő* országos alelnök, *dr. Fischer Gyula* és *Benjámín* rabbi, *Krámér Miksa* chevra-elnök *dr. Endrei* chevra igazgató, *Eppler Sándor* hitközségi főtitkár, *dr. Szabolcsi Lajos* főszerkesztő, *dr. Singer Leó* várpalotai főrabbi, *dr. Neumann József* óbudai főrabbi stb.

Mivelhogy előrelátható volt, hogy előadó nem fog megelégedni a szentföldi kérdésnek gazdasági taglalásával, hanem a hivatalos magyar-orthodox álláspontot is bonkés alá veszi, a pesti orthodoxia vezető személyiségei, úgymint a hitközség zöme távolmaradtak az előadástól. Sussmann rabbi a Tiferesz Bachurimban szombaton tartott előadásában, valamint a „Hizóharü”ünnepségen — melyről lapunk más helyén beszámoltunk — több szónok az előadás meghallgatását nem találta az orthodox ifjúság számára megengedhetőnek.

Az előadó jellegzetes litván akcentusos németnyelvű, homiletikai magyarázatokkal élően tarkított előadásában igen öröndetes perspektívát lát arra nézve, hogy Palesztina lakossága egyre gyarapodik. Következő évben kb. 45.000 zsidó bevándorlásra számítanak. Ebben a számban benne foglaltatnak azok, akik nem certifikátummal jönnek be az országba, mint munkások és iparosok, hanem, mint tőkepezések és kapitalisták. A bevándorlás olyan élénk, hogy a Palesztinába induló gőzhajókon hetekkel előre lefoglalják a helyeket, holott most az Amerikába induló hajók, amiről ő maga meggyőződött, félig üresen teszik meg útjukat.

A régi oroszországi gaonok egy része — úgymond — pártolta a palesztinai letelepülést, még hogyha a munkában nem vallásos elemek is részt vesznek.

Ezzel kapcsolatban erősen támadja a „Chachmé Ungarn”-t

(a magyar orth. rabbikat), akik ellenkező állásponton vannak. Az oroszországi gaonok is tudták azt, hogy a cionisták vallástalanok, elyük mégis az volt: vallási téren nem, gazdasági ügyekben azonban közös vágányon lehet haladni a cionistákkal.

Majd ismét a tömeges zsidó bevándorlásról beszél. A gazdasági fellendülés, — úgymond — az arabok számára is nagy jótétemény. Ha tehát azt olvassuk az újságokban, hogy a mult pénteken Jeruzsálemben tízezer arab tüntetett, akkor ez nem jelent semmit sem. Pénteken ugyanis minden arab a mecsetbe megy egy félóra imádkozni, és akkor természetesen nagy tömeg gyűlik össze az utcákon. A zavarosban halászni akarók mindenütt vannak és így nincs kizárva, hogy a tömegben uszításra, zsidóellenes kiszólások is elhangzanak. Az angol kormány, ha akarja, természetesen kihasználhatja politikailag a zsidóság ellen ezt a mesterséges tüntetést. Ezzel szemben áll az a tény, hogy Transjordánia arab lakossága

inséges helyzetének megjavítását egyedül a zsidó letelepítéstől várja, olyan nagy a különbség a palesztinai és a transjordániai arabok helyzete között. Körülbelül 8000 német menekült zsidó telepedett le az utolsó hónapokban. Kiváló orvosok jöttek, amiért is például Egyiptomból és a Keletről már nem Bécsbe utaznak operációra, hanem Telavivba vagy Jeruzsálembé. A német zsidók egy része tőkélre jön s különféle vállalkozásba kezd. Új gyárak és vállalkozások nyílnak meg napoként. A palesztinai kormánynak bőszes pénz áll rendelkezésére, páratlan jelenség a mai világban — ezt a pénzfölösleget azonban sokszor nem a zsidóság javára használja az angol kormányzat. De ez a helyzet is megjavul.

Szónok beszélt még a Mizrach-i palesztinai kultúrmissziójáról, iskolahálózatáról, mely — szerinte — a diaszpóra széleskörű anyagi támogatását megérdemli.

Berlin rabbi, kinek tiszteletére a mizrachisták bankettet rendeztek, hétfőn látogatást tett Frankl Adolf országos-, s óbudai Freudiger Ábrahám hitközségi elnöknél.

Zsidók Magyarországon a honfoglalás előtt

A napilapokban híradás jelent meg, amelynek értelmében az esztergomi hercegprímás udvarán egy régi, zsidó vonatkozású sírkő található. Ez a sírkő abból a korból való, amikor Magyarország területén még a római légiók táboroztak, a magyaroknak 896-ban történt bejövetele előtt. A sírkövet a budapesti zsidó-múzeum meg akarja szerezni. A sírkőben szó van arról, hogy egy 18 esztendőes leány Septina Máriának emlékére, anyja emléket állít. A feliratot már régen ismerték, de a sírkövet nem találták. 1480 körül ugyanis Magyarországon járt egy olasz tudós, lemasolta a szöveget, mint római emléket, de nem közölte, hol van a sírkő. Ebből a műből került azután Mommson Theodor-nak, a leghíresebb német római történetírónak gyűjteményes feliratos munkájába.

Érdekesebb a zsidóknak a magyarok bejövetele előtti tartózkodására vonatkozó második emlék, amely meg van a Nemzeti Múzeumban Budapesten. Szövege a következő mondia: „Az Örökkévaló Istennek tiszteletére, a mi Urunknak, Severus Alexander császárnak és anyjának üdvéért a fogadalmat örömmel beváltotta Kosmus, a Spondilla állomásnak és zsinagógának főnöke.” Ebből te-

hát azt látjuk, hogy ez a Kosmus egy adóállomás főnöke volt, azaz: adófelügyelő, amilyen állásra most nem igen neveznek ki zsidót, ő pedig hódolata jeléül emlékkövet állított a császárnak, és ebből az alkalomból megemlíti, hogy ő nemcsak magas állású tisztviselő, hanem a zsinagógának a feje, tehát ros-hakohol, vagy gabe. Uglátszik, ez a zsidó tisztség nagy tiszteletet jelentett a római világban, hiszen most el sem tudjuk képzelni, hogy valaki egy emlékoszlopon úgy jelölje magát: kormányfőtanácsos és templomi előljáró.

Megjegyzendő, hogy az emléken említett császár: Severus Alexander, ismert volt zsidóbarátságáról s azért őt is római körökben gúnyosan archisynagognusnak tehát templomelőljárónak nevezték. Némely vélemény szerint a talmudban Rabbi Jehüdo Hanósi-val kapcsolatban említett Antoninus császár azonos volt vele, de Rabbi Jehüdo Hanósi 211-ben halt meg, míg Servius később uralkodott. Mindenesetre azonban tény, hogy Rabbi Jehüdo Hanósi idejében már laktak zsidók Magyarországon, valószínűleg a római légiókat kísérték, mint kereskedők, szállítók, vagy talán mint harcosok is.

Nagy őszi szőnyeg, takaró, átvető és paplanvásár

meglepő olcsó árakon.

Strapa spárgafutó ...	P 74.—	Nyírott ágyló 60x120, rojtos ...	P 4.30	Modern szőnyeg 300x200 rojt. ...	P 16.—
Herkules futó ...	P 90.—	Nyírott összekötő, 90x180 ...	P 11.50	Mint. la szőnyeg 300x200 rojt. ...	P 23.—
Herkules futó, szélesebb ...	P 1.40	Modern pamlagátvető ...	P 6.30	Viktória bouclé 300x200 rojt. ...	P 30.—
Sevilla bőrerős futó, 65 cm ...	P 1.30	Torontáliszzerű pamlagátvető ...	P 14.80	Viktória bouclé 350x250 rojt. ...	P 45.—
Sevilla bőrerős futó, 90 cm ...	P 1.90	Mokett la pamlagátvető ...	P 39.—	Valódi bouclé, la, 300x200 ...	P 40.—
Perzsia Jaquard futó, 65 cm ...	P 2.20	Caracül pamlagátvető ...	P 39.—	Valódi la bouclé, 350x250 ...	P 60.—
Perzsia Jaquard futó, 90 cm ...	P 3.20	Gyapot cserkészertakaró ...	P 3.50	Marhaször la bouclé, 300x200 ...	P 59.—
Rojtos strapa ágyló ...	P 90.—	Gyapjutaró, jó meleg ...	P 9.—	Marhaször bouclé, la 350x250 ...	P 88.50
Duplahurkos ágyló, rojtos ...	P 2.70	Virágos é. műselyempaplan ...	P 7.40	Velour plüss ebédlőszőnyeg ...	P 60.—
		Virágos clottpaplan, la ...	P 12.50		

EGÉSZ LÍNON SZŐNYEGEK, ÁTVETŐK, TERÍTŐK, TAKARÓK, PAPANOK, FÜGGÖNYÖK, STB SZENZÁCIÓS OLCÓS ÁRAN KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLETT GRÜNFELD TESTVÉREK szőnyegtelep Budapest, V. Lipót-körút 29.

Címre saját érdekében ügyeljen! (Berlini-tér sarok) Telefon: 28-0-99.

Két Sabosz-Hagódaji között

Történet a XVI. századból

9.

El lehet képzelni, micsoda lelkiállapotban volt Zánvele, amikor tudomásul kellett vennie, hogy mestere, fogóságának enyhítője, lelki életének gyarapítója, szenvedésében vigasztalója: Reb Noszson nincs többé az élők sorában. Ott ült az ágya mellett és miután kisírta magát, me-reven nézett maga előtt, nem tudta mitévő legyen. Talán órákig tartott ez a levegőbe való bámulása, amikor eszébe jutott, hogy életével játszik, ha kitudódik, hogy ő bejuthatott Reb Noszson cellájába. Küzdött önmagával, majd felemelkedett, egy mély sóhajjal felretolta a szekrényt, és belépett az ő lakosztályába, ott ledobta magát az ágyra, de aludni nem tudott. Szerencsére másnap reggel eljött hozzá Clemens szerzetes és közölte vele, hogy az nap a tanulás elmarad, hiszen nemsokára megjön a prior és meg-történik ünnepélyes megkereszteltetése, ugyanis olyan kitű-nően tudja a dolgokat, hogy újból való átisméltésre nincs is szükség. Clemens ezzel azután magára hagyta és ő moz-dulatlanul ott maradt szobájában. Révedező tekintettel a levegőből akarta kiolvasni: mitévő legyen. Bejött a ko-lostornak szolgálja és letette elébe az ételt, közben azután, csak úgy mellékesen azt mondta neki, hogy ma este még nagyon el lesz foglalva, mert egy „fursca öreg” meghalt a kolostorban és a sötétség beálltával el fogják vinni a ha-lottas kamrába, mivel nem tudni, hogy a készülő vihar következtében el lehet-e temetni. Elképzelték Zánvele vi-haros lelki állapota. Egyrészt fájt neki az a mód, ahogy a kolostor szolgálja beszélt az ő drága mesteréről, ahogy úgy beszélt róla, mint egy fölöslegessé vált furcsa öreg emberről, másrészt örült, hogy megtudta, hogy este hol találhatja meg tanítójának a tetemet.

Zánvele elmenekül

Miután a szolgálja kiment, kezdett a meneküléshez be-rendekezni. Először magához vette a jad-ot, a barmicvó napjára írt Tórához való díszek utolsó maradványát, amelyet mindenkor az ágyában elrejtve tartott, továbbá egynéhány könyvet kötött össze; elhatároza, hogy meste-rének előírása szerint magával visz egy szerzetesi ruhát. Gondosan becsomagolta a *széfer tórát*, amely tulajdonké-pen az övé, de amelyet a falusiak elraboltak és azután a szerzetesek átadták Reb Noszsonnak áttekintésre. Közben rettenetes vihar támadt, zuhogott az eső, rémesen menny-dörgött a villámok ijesztően cikkáztak, koromsötétség börtönte az egész vidéket. Egyszerre csak azt hallja Zán-vele, hogy bejön egynéhány ember a mestere szobájába, össze-vissza kiabálnak, a beszédből azt lehetett kivenni, hogy minél gyorsabban elviszik az öreget a halottas kam-rába. Azt is megállapította, hogy az emberek, akik kivit-ték a tetemet, elfelejtették az ajtót bezárni s így tehát sza-bad útja volt. Alig távoztak a holttesttel, Zánvele először elzárta lakosztályának ajtaját, majd fordított egyet az ágyán és bement Reb Noszson immár üres szobájába. Min-

dent magához vett, amit célszerűnek talált és a rettenetes idő dacára a szabadság érzetétől eltelten nyugodtan távo-zott. Ugy érezte, hogy mestere mutatja neki az utat, úgy érezte, hogy kötelessége megtenni mindazt, amire ő tanította és halálos ágyán figyelmeztette.

Szabad volt tehát. Hosszú három év után. Először odasompolgott a halottas kamrához, sötét volt, az embe-rek, akik vitték a holttestet már eltávoztak, odament a te-temhez. Nagy kérdés előtt állott. Hogyan lesz képes el-vinni a holttestet és mellette megmenteni a könyveit? Ide-oda járt, nem tudott magának tanácsot adni, akkor a szél erősen becsapja az ajtót és ez a zaj, mintegy útmutatással szolgált neki. Gondolt egyet, kiemelte az ajtót, rátette a holttestet, hozzákötötte, majd elhelyezte a köny-veket és így vitte felejthetetlen oktatója halandó maradé-kait. Egy félóráig bírta ezt a munkát, már távol volt a kolostortól, közben a hold is kisütött, miután a vihar meg-szünt. Megállott. Gondolkodott. A mester mellett nem állottak gyászolók, sem rokonok, csak a hálás tanítványa, — a gyászolóménben csak a gyászoló csillagok vettek részt. Zánvele rendkívül nagy fáradságot érzett, de akkor észrevett nem messze tőle egy védett helyen egy bokrot, amelyet három nyírfa vett körül; elhatározta, hogy ideig-lenesen oda fogja mesterét eltemetni. Hozott magával ástót is, a nedves talajon könnyen ment egy kellő sír kiásása, oda eresztette be a tetemet és azután, hogy megmentse az állatoktól, egynéhány nagy követ rakott a sírra, majd a köveket befedte levelekkel és mohával. Miután imát mon-dott, nehéz szívvel távozott. Az uton is foglalkoztatta az eset és felhangzott ajkáról a 16. zsoltár: „*Michtom l'dovid, somréni kél, ki chosisszi boch — őrizz meg engem I'tenem mert bíztam benned ... az Örökkévaló az én osztályrészem és életserlegem, Te irányítod az én sorsomat. Áldani akarom az Örökkévalót, aki tanácsol nekem, amikor éjjel furdal az én belsóm*”. „*Siviszi Hasém l'negdi szómid — magam előtt képelem I'tent mindenkor, jobbomnál van, nem ingadozom. Azért örvend, szívem s ujjong lelkem, testem is biztonságban pihen*”. „*Ki lej szácsajv nafsi lis-ajl ... — mert nem fogod az én lelkemet engedni a halál-nak, nem engeded a Te jámborodat, látni a pusztulást*”. „*Tajdiéni ajrách chájim — tudatod velem az élet útját, örömmel jól lakatsz engem Te előtted, üdvösség van a Te jobboldnál örökre*”.

Zánvele csak ment, a vihartól még nedves fák hullaj-tottak rá cseppeket, úgy érezte, minthogyha az ő könnyei volnának. Tulajdonképen maga sem tudta, hová megy. Egész útján emlékeztetbe véste, hogy el ne felejtse a helyet, ahová mesterének tetemét nyugovóra helyezte: a három nyírfa közötti bokor helyét. Egész éjjeli menete-lés után reggel felé már látta, hogy a földművelők fal-vaikból kimennek a mezőre dolgozni, elkerülte őket. Ha-bár szerzetesi ruhában volt, mégsem akarta kitenni magát annak, hogy valaki esetleg felismerje. Mellékútra tért, ott egy tölgy alatt megpihent, majd pedig a puha pázsitban leült, elaludt. Hogy mennyi ideig tartott a pihenése, azt nem tudta, de egyszerre felriadt arra, hogy a szomszéd-

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosáruk nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31

Szombaton zárva.

Fizetési kedvezmény.

ságában beszélgetnek. Elhatározta, hogy lehetőleg elrejtőzködik, először is a szerzetesi kázmzát a fejére húzta. De nemsokára rá azt látta, hogy két ember egyenesen fe-léje tart, az egyikről a ruházatán levő sárga jel után, ame-lyet az akkori törvények szerint viselnie kellett, megis-merete, hogy zsidó. Furesának találta, hogy amennyire ő örül annak, hogy zsidóval találkozik ép annyira megijed a zsidó a szerzetesi ruhától és elsápadva nézett feléje. A zsidónak utitársa gúnyosan az előbbihez fordult és azt mondta: „Na most megkérdezhetjük a szent atyát, ő majd megmondja, hogy kinek van igaza, ha nekem akkor elpáhollak.” A zsidó nagy remegésére azután elmondotta a

társa, hogy vallási kérdésekről vitatkoztak, és a zsidó azt merete állítani, hogy a zsidó vallás van olyan szép, mint a kereszténység tana, ő természetesen tiltakozott ellene és most nagyon örvend, hogy alkalmuk van a tudós ember-nek a véleményét meghallgatni. Mondja tehát, szent atyám, hogy áll ez a dolog. A szerzetesi ruhába öltözött Zánvele gondolkodott egy kicsit, majd azt mondotta: Az amit keresztény hívő mond, az természetesen igaz. Amit a zsidó mond, azt is meg lehet érteni. De egyáltalában nem célszerű, hogy nem-papi emberek, laikusok ilyenről vitat-kozzanak, mert ebből csak gyűlölség támad.

(Folyt köv.)

Baal-Sém legendák

Egy Jajmkipür reggel Baal-Sém na-gyon későn érkezett a beszhamidrosba, hogy imádkozzék és nem mint szokásos, kora reggel. Már előrehaladt az idő és még mindig nem jött. Vártak reá és ad-dig nem imádkoztak. Midőn megérkezett, leült a helyére, lehajította a fejét, fel-emelte újból, aztán ismét lehajította. Így eszeledett többször. Végre intett men-jen valaki, hogy előimádkozzék. Reb Dó-vid Perkiss lépett elő, aki Rajshasonó és Jajmkipür ünnepén előimádkozni szo-kott. De akkor Baal-Sém az egész gyű-lekezet előtt szidalmazni kezdte:

— Ősz büzös, éppen neked kellett jönnöd!

Félórán keresztül szidta és szidal-mazta. Reb Dóvid vissza akart térni, mert módfelett fájt neki a meghurcol-tatás és gondolta: Talán valami rosszat lát rajtam. De ekkor Baal-Sém rákiáltott:

— Maradj!

Reb Dóvid imádkozni kezdett. Azt se tudta, mit mond, csak kiáltozott és sírt. Nagyon kétségbe volt esve.

A szent nap leáldozása után odament Baal-Sémhez és megkérdezte a Mestert, mi indította őt a fursca eljárására?

Baal-Sém válaszolt:

A szürkülletben az úton megpillantot-

tam Szamuelt, a gonosz démont, Jiszroél ellenségét, ottan éppen, ahol az imák fel-szállanak, hogy elfogja őket. Ekkor így tünődtem: Miért menjek imádkozni, hogy neki kiszolgáltassam az imákat? Ezért vártam, míg az imáknak más utat tudtam nyitni, amelyen nem tudta el-fogni. De attól félttem még, I'ten őrizz, behatolhat ő a te szivedbe és mindent elront. Ezért széttéptem a szivedet — ostorozván és lealázván téged —, ne-hogy olyan érzés legyen benne, amely eltérít és csak aztán engedtelek imád-koznii...

A Mester szavai mély hatással vol-tak az összes jelenvoltakra.

Baal-Sém egyik előkelő tanítványa hogy a tanulásra szánt időből egy pillan-at se menjen veszendőbe, rendszerint úgy aludt. Fejét karjára hajította s újjai között égo gyertyát tartott, amely mikor az alvásra engedélyezett idő lejárt, le-égett és megperzselte kezét. Egy ízben lá-togatója érkezett egy neves rabbi szemé-lyében, aki nem tudta, hogy a szentéletű férfiú ilyen kényelmetlen helyzetben tölts-e a pihenés óráit, gondos kézzel fekvőhelyét készítette a számára s nagynehe-zen rábirta őt arra, hogy azon hajtsa fe-jét nyugovóra. Ezután lefüggönyözte az ablakot és elhagyta a szobát.

Baal-Sém tanítványa csak fényes reg-gel ébredt fel álmából. Látta, hogy a nap már magasán áll az égen, mégsem saj-nálta, hogy átaludta a hajnal, mert va-lami csodálatos ismeretlen világosság

gyult felkében. A templomba ment, hogy szokása szerint előimádkozzék a gyüleke-zetnek és híveinek úgy tűnt, mintha most hallának először szavait. Szent jámbor-ságának fénye minden zugot betöltött. Amikor ima közben a Vörös tengerről szóló énekhez „*oz jósir*”-hoz ért el, hívei ijedten fogták meg karjánja szegélyét: énekének varázsos ereje hatása alatt szinte azt hitték, hogy hullámok tornyo-sulnak körülötte s benedvesítik a ruháját. Az I'tentiszteleq után így szólt a vendé-gekhez:

— Ime most megtanultam, hogy alvással is lehet szolgálni a Mindenhatóat.

Baal Sém megkérdezte egyszer ta-nítványát Méirt:

— Méir, emlékszel-e még arra a szom-batra, mikor barmicvo lettél, — apád há-zának nagy szobája tele volt vendégek-vel és te elmondottad a barmicvó-dro-sodat?

R. Méir válaszolt:

— Igen emlékszem. Hirtelen beron-tott anyám és a beszéd közepében meg-zavart, elhívott. Atyám megütöközt rajta, ő azonban egy emberre mutatott, aki rövid parasztbundában az ajtóban állott és rám függesztette szemét. Ekkor megértették mindnyájan, hogy „gonosz szemtől” féltett. De míg az ajtóra muta-tott, az ember eltűnt.

— Én voltam — mondta Baal Sém. — Ilyen órában egy pillantás nagy fényt önthet egy lélekbe. Az emberek féltelne azonban falat emel e fény elé.

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete
Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.
Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtalan szemüvegvizsgálat. Hasz-nált fényképezőgépek. Amatőrfel-vételek szakszerű kidolgozása
— Szombaton zárva. —

közül az állomás-hoz újonnan, ele-gánsan berende-zett, szigoruan
Galantán
orth kóser vendéglő
Jó, izletes házikoszt. Utasoknak nagy árendmény. Lakodalmakat legolcsóbban vállalok!
EHRENWALD LIPÓT vendéglős, és bornagykereskedő.

Legművészb
parókát
már 40 év óta
P E S S L

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet hajmunka műhelye készít.
Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Rajs-chajdes Chevson, m Gyertyagyújtás (Bpest) 4.35
n kimenetele " 5.30

— SZOMBATTARTÓ ÁLLÁSTKÉRESŐK FIGYELMÉBE! A budapesti „Tiferesz Bachurim” kebelében szombat-tartó állásközvetítő iroda működik. (Laudon u. 3. Hiv. órák: este 8—10.) Jelenleg a köv. állások betölthetők: 2 ezüstműves tanonc Budapestre, 1 cipőfelsőrészkészítő és 2 rőtősségéd vidékre.

— ULLMANN ISTVÁN LETT ELNÖK VÁRADON. Tudósítónk jelenti: Chajlhamaj'éd vasárnapján folyt le a nagyváradi orth. hitközség új elnökségének megválasztása. Az eddig felkorpácsolott kedélyek — a multkorai képviselőtestületi választás óta, amelyen tudvalevőleg a Kohn-Ullmann párt győzött — már lecsillapodtak. A választás rendben, minden zavaró incidens nélkül folyt le. Ullmann István lett elnök, Silbermann József, Dénes Izidor, Krausz Sándor alelnökök, Schwab Lázár pénztáros, Berkovits Bernát ellenőr, stb., stb., Mezei Márton választási elnök meleg szavakkal üdvözölte az új elnököt, aki válaszában kijelentette, hogy a legnagyobb odaadással és szeretettel fogja a hitközséget vezetni. Az új, tehetséges elnök — aki a korán elhalálozott Ullmann Sándor néhai nagynevű hitk. elnök fia és az ismert borslavi tudós: Schreiber Dávid veje — működése elé jogos optimizmussal tekint a váradi orthodoxia.

Kitűnően étkezhet Miskolcon Rückmann orth. kóser kávézó és étkezdéjében
Elsőrendű hideg és meleg ételek.
Mindennemű felvágottak gyári árban.
Széchenyi-u. 88. Villamos mezfállónál.

Neuvirth Testvérek

órás és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Brillians, ékszeresek, ezüst dísztárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegok, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely.

Brillians, arany és ezüst beváltás.
SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

„ÉS IZRÁEL GYERMEKEI

ETTÉK A MANNÁT”

Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csakis cikóriát használjon, amely két orth. rabbi-ság hechsereivel van ellátva. Gyártja:
FODOR JAKAB ÉS TSA,
BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.
Kapható minden fászerüzletben.

„MANNA”

— RATZERSDORF LIPÓT a Nagy részvételt kísérték Hajsáno-rabba napján utolsó útjára Ratzersdorf Lipótot, a budapesti orthodox hitközség volt templomi előjáróját. A boldogult — aki Frankl Adolf orsz. elnök sógora volt — mint derék, jószívű vallásos ember általános tiszteletnek örvendett, a hitközség ügyeinek buzgó szolgálatában nagy érdemeket szerzett. 69 éves volt. — הנצחה

— SAJFORFUVÁS A „NYUGATI FAL” ELŐTT. A jeruzsálemi Szentély maradványa, a *Kajszál Maarovi* (Nyugati Fal) körüli viszály tudvalevőleg úgy oldódott meg, hogy a zsidók ima céljaira használhatják az arabok által maguknak vindikált fal előtti területet, de bizonyos szertartásoktól tartózkodniuk kell, így a *Neilo* befejezésénél nem fújják meg a sajtort. De évenként megismétlődő dol, og, hogy a Jajmikipür befejezése alkalmából egy-egy hevesvérű cionista ifjú az angol rendőrség és az arabok bosszantására fű egyet a sajtortba. Így most egy Zuckerman Áron nevű fiatal ember Telavivból éjtött Jeruzsálembe és *Neilo* után megfújta a sajtort. Az őrszemes rendőr le akarta fogni és akkor egy Niszenbaum nevű fiatal ember meg akarta akadályozni a letartóztatást. Most itélkeztek a két „merénylő” fölött. Zuckermannt elítélték két heti börtönre, Niszenbaumot pedig öt font pénzbüntetésre, vagy egy hónapi börtönre. Niszenbaum kijelentette, hogy pénze nincs, mindjárt megkezdte büntetése leülését. — Tavaly 3 hónapot kapott a sajtort-fuvó.

— A GYÖRI T. B. K'szűbajsra szijumót rendezett. Snyders főrabbi hadronnal egybekötött nagyszabású homilelikai előadása után beszéltek még: Strasser Jónás rabbi, Hartstein Ábrahám, Lövinger Sándor, Spitzer Károly, Grosz Ignác T. B. elnök

— A „TAJCHOCHO” ÁTKA. „Vnasstem v'en rajdej eszchem — s menekülni fogtok, amikor senki sem üldöz benneteket” hangzik az Irás korholó szava (*Vajikro 26, 17*), arra az esetre, ha Izráel nem halad a Tóra útjain. Ez valószínűleg meg sajnós az elmúlt *Kol-nidró* este egy bukaresti templomban, mely esetről a napilapok részletesen beszámoltak. Röviden ez történt: A villanylámpák egy biztosíték kiégése miatt kialudtak ugyanakkor a villamos szellőző készülékből szikra pattant ki. A koromsötétségben kísértetiesen ható szikrafényre az egyik asszony elküldte magát: „Tűz van!” Amire fejvesztetten egymás hátán próbálkoztak menekülni a szűk kijáraton keresztül, egy nem létező veszedelem elől. A léirhatatlan pániknak tíz halalos áldozata volt.

— FURCSA KÉRVÉNYEZÉSI MÓD. A multkor írtunk a szászrégeni hitközség belső viszályáról s a pártok kibéküléséről. A dolognak furcsa folytatása lett. Szeptember végén a román király vadászaton volt Szászrégenben, s amikor kiszállt autójából, egy Moskovits Mihály nevű egyén kérvényt adott át neki — a szászrégeni hitközség ügyében.

— LENGYELORSZÁGBÓL. A „*Bész Jáka*” iskolák felállítását, illetőleg fenntartását a lengyel kormány legújabb rendelkezése rendkívül megnehezíti, amennyiben egy iskola engedélyezésére oly súlyos feltételeket ír elő amelyek nem igen lehet betartani. (Ezért nem lehet Magyarországon sem oly könnyedén ily iskolákat életbe léptetni.) — *Szosnovicban* elhunyt R. Aller, akét palesztinai születése miatt „*Erecz jiszroel-rebbe*”-nek neveztek. Nagy rebbecsálódój származott.

x MENÓRA ifjúsági könyvtár legújabb száma megjelent. Többek között Kálmán Sámuel két szép elbeszélését tartalmazza Ára 20 fillér. Kiadóhivatal: Budapest, Dohány u. 56.

x MENETRENDVÁLTOZÁS. Téli menetrend lépelt életbe október 8-án a MÁV vonalain. A téli menetrendeket a most megjelent *Vasúti Útmutató és MÁV Menetrend*, a M. Kir. Államvasutak hivatalos menetrendkönyve tartalmazza. A vasúti menetrendeken kívül, a Budapest-környéki és vidéki autóbusszjáratok részletes menetrendjei, a vasúti díjszabások, valamint utazási kedvezményre vonatkozó ismertetések is bennfoglaltak. Minden példányban narancssárga színű „Utalvány” van elhelyezve, amely a kiadóhivatalnak (VIII., Eszterházy uca 4) küldendő be, hogy ennek ellenében, a „Menetrendváltások Jegyzékét”, — amely a téli menetrend érvényességének ideje alatt bekövetkező vasúti menetrendváltásokat tartalmazza —, a kiadóhivatal díjtalanul megküldhesse.

Szlovákiából

— RABBIVÁLASZTÁS. A nagy-idió orth. hitközség a megdicsőült főrab-bija elhunytával megüresedett rabbiszéket egyhangúlag annak unokaöccsével R. Jiszroél Felbermann-nal töltötte be.

— AGUDA SZENCEN. Szlovenszko és Ruszinszko legtöbb helyén van már Aguda ifjúsági egyesület, amelyek vallásosság szempontból igen áldásos működést fejtenek ki. Különösen az egyesületek „*Pirché*” osztályai, melyek a 6—14 éves fiúk számára lettek rendszerezve, vannak jótékony hatással a fogékony ifjú lelkekre. Ezért, a *szenci* orth. hitközség is elhatározta az Aguda-egyesület megalakítását. *Chajl-hamaj'éd*kor volt az alakuló gyűlés. Breznitz főrabbi, Braun J. Joél szerkesztő és Kohn A. Z. (Bratislava) hatásos előadásai után megalakult az Aguda ifjúsági egyesület és kebelében a *Pirché*-egyesület is.

— UJ KÓRHÁZ UNGVÁRON. Az ungvári Chevra Kadisa elhatározta egy kórház alapítását. A ruszinszkoii zsidóságra nézve az új kórház igen fontos és lényegpótló intézmény lesz.

— A TORNALJAI HITK. *Színchasz Tajro* ünnepén magyarországi mintára jesivanapot rendezett. Az összes *dijók* felajánlásai a *Machzike Jevivosz* céljait szolgálják. — Az „Ateresz Bachurim” felkérésére Deutsch Lajos, a galantai Aguda vezetőségi tagja Semini Aczereszkor tartott fulmináns drószójában az Agudának ifjúsági és palesztinai programját körvonalazta markáns vonásokban.

— AGUDA NAGYSZOMBATBAN. Chajl-hamaj'éd vasárnapján nagyhatalású *Pirché*-napot rendezett Trnaván az Aguda a szomszédközségek bevonásával.

Hitközségek figyelmébe!

Elsőrendű családból származó fiatal nő, kitűnő szónok (maggid) magyarul is-előadói, hitoktatói (melamed) stb. teendőket együttesen is a legszerényebb javadalmazásért elvállal. Megkereséseket „Tartalmas” jelígre.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Schlössinger Fridát Budapestről eljegyezte *Kornhauser Salo*, Münchenből.

Blechner Olygát Tornalja, eljegyezte *Katz Jenő*, S. A. Ujhely.

Braun Rózsikát Kosice, eljegyezte *Kaufmann Jenő* Szikszó, a T. B. ügyv. alelnöke. (A szikszói T. B. gratulál.)

Fränkel Rózsikát Ujfehértóról eljegyezte *Winkler Binjamin Arje* okl. rabbi Derecskéről, a mádi gaon z. c. I. kiváló tantíványa.

Gastetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszertervezőtag. *Mindentéle órák, arany-, ezüst-, brillians-áruk alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása.* Kívánatra választékot küld.

Legolcsóbb,

legízletesebb

orth. כשר

házikoszt

Wesselényi-utca 18.

(Kazinczy-utca sarok)

Weisz Mendel éttermében.

Négyfogásos menü:

Leves, hús, főzelék, tészta P 1'30

Halfélék minden időben, 50-60 fill.

VII. Wesselényi u. 18

(Kazinczy u. sarok)
Cimre ügyelni!

— ELŐADÁS EREC-JISZROÉL-RŐL. *Páparól* jelenti: „A pápai Tiferesz Bachurim-ban *Breuer David* Sopronból nagyszabású előadást tartott a palesztinai helyzetről, legutóbbi szentföldi tartózkodása alkalmával szerzett tapasztalatai alapján. A közönség szűnni nem akaró tapsal honorálta az előadást.”

— HALÁLOZÁS. Az ünnepek között elhunyt Mezőkövesden, néhai Jungreis Pál abaujszántói főrabbi szentéletű özvegye. Bucsúztatták: fia a mezőkövesdi főrabbi, unokája a mezőkövesdi dájon, Altmann Fábán mezőcsáti főrabbi. Az abaujszántói hitközség küldöttségileg képviseltette magát Fried Menyhért elnökkel az élen, mely hitk. nevében Stern Adolf jegyző mondott gyászbeszédet. —

x KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. A budapesti „*Szeves Achim*” templomegyesületnél a nagyünnepek alatt mint műszaf-főként működött *Katz Jenő* úr (Vác). Elragadóan szép, tiszta csengésű, kellemes lírai hangjával, valamint igaz jó ősi zsidó szellemű, szívememerkoló ajátatos fohászával összes-hallgatóinak figyelmét olyannyira lekötölte, hogy ezúton is leghalásabb köszönetünket nyilvánítjuk.

Klein Boldizsár elnök

FÉRJHEZADNÁM hugomat hozománynyal vallásos emberhez. „Talmid chochom” jelige.

— BEKÜLDÖTT HIREK. *Kundgotin* ünnepek előtt avatták özv. Fein Adolfné síremlékét. Az avatóbeszédet a főt. mezőkövesdi főrabbi tartotta. Ugyanakkor szijum is volt, a főrabbi kitűnő hadronjával majd szombaton Fein Salamon házában barmiczvo-ünnepegy volt, mikor az ifju kitűnő psetlit mondott. — A *dunaszzerdahelyi* Aguda leányegylet választása: Federweisz Margit elnök, Herman Gitti és Horovitz Mancsi alelnökök, Paskusz Flóra, Steiner Rózi pénztárosok, Weiner Piri, Ungár Linka ellenőrök, Bischitz Edit titkár, stb. — A *ponási* orth. hitközség szept. 10-én avatta fel újonnan épült székházát, s egyidejűleg leleplezték a világháborúban elesettek emléktábláját, a hatóságok jelenlétében. Beszéltek Grosz Nándor főrabbi, ifj. Groszmann Dező hitk. elnök, Ullmann Ármin gabe stb. — *Bajassagyarmaton* Rupp Eizik 24 éves verbói főkéntor gyönyörű lírai tenorjával nagy tetszést aratott — *Szavason* a Békéscsényi Saszchevra, évi szijum hasaszt rendezett. Meisels Henrik főrabbi elmés charifusz- és magidüszbeszéde után még Jakobovits Simon és Schwarz Zakariás beszéltek. — A *bpesti VIII. Tifbach*. szombat este tartotta szijummal egybekötött választási közgyűlését: Hoif Miksa lett elnök, March Manó alelnök, Klein Miklós gondnok-pénztáros, Weisz Béla titkár, Weisz József ellenőr. Szóbel László könyvtáros. Tanügyi biz.: Rubin Mózes, Klein Jenő, Weisz László.

Pályázatok

A budapesti aut. orthodox izr. hitközség a Kazinczy-utcai főszékhelyében megüresedett főkéntori állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak szigorúan orthodox zsidó életmódot folytató **ישיבתי שומרי**, kik a 40-ik életévét még be nem töltötték; az ó-héber liturgiában teljes jártassággal, zenei képzettséggel bírnak és énekkarral működni képesek. VII., Dob utca 35 sz. a. titkári hivatalban benyújtandó ajánlatokhoz életkort, családi állapotot, vallási életmódot és eddigi működést igazoló okiratok csatolandók. Csakis meghívottakat bocsátunk próba-előadásra és az utköltiséget csak a megválasztottnak térítjük meg.

Budapest, 1933. október havában.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség előjárásága.

Felhívás!

Az "Örök Tűz" című, a **Dubnói Magid** példázatait tartalmazó, magyar nyelven megjelent könyvem folytatását, heti szidrák szerinti beosztással, havonként megjelenő füzetekben szándékozom kiadni. Előfizetési árak: 6 füzet 2 pengő, 12 füzet 4 pengő. Felkérem mindazokat, akik a "Dubnói Magid" z. c. l. népszerű példázatai és beszédei iránt érdeklődnek, hogy előfizetési szándékukat sürgősen közölni sziveskedjenek!

Stein Áron, Sárvár.

Kundmachung

Wirkungsvolle **דרישה** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene ריח יוק** Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. — **Pschettl** werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein **ישראל** auf **אבות** P 1.20

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Tökéletes lesz az alakja

ha fűzőjét a ma már országosan elismert

Lipsitz Ignácné fűzőszalonjában rendel meg

S. A. Újhely, Rákóczi-u. 2.

Minden munkáért felelősséget vállal. Meg nem felelés esetén újat készít. Rendeléshez csupán a derék, mell és csipő méret szükséges.

Házam eladása folytán

költözködésig sirkóraktárból minden elfogadható árért árusítok. **Még viszont eladóknak is!**

Löwy J. Buda, II., Fő-utca 88. szám.

Pálffy tér mellett. Telefon: 51—5—81.

Apró hirdetések

ORTH köser ellátást keres Markó ucca közelében dr. Fleischmann, VI. Nagymező u. 58.

KÖNYVÜGYNÖKÖK és előfizettségzők jelentkezzenek Stein Áronnál, Sárvár SZANZI SZAJFER által gyönyörű *jeri-ók-ra* írott fél széfer tajró ölesón eladó. Cím a kiadóban

Aranyműves és ékszerész: Abrahamsohn Aladár, Bratislava, Sturova 1. Passage Mestska Športelna. Saját gyártmányok! Átdolgozások, javítások, monogrammok a legolcsóbban.

TEAVAJAT prima uradalmi, orth. köser, utánvétellel szállít: Pollák Iguác. Keményegerszeg, u. p. Hegyfalva

FÉRJHEZ adnám szép fiatal leányomat jó megjelenésű vallásos fiatalemberhez, kinek biztos megélhetése van 5000 P hozományt, vagy szakképzett embernek saját házámban, legforgalmasabb helyen rótfős üzlettel rendezek be. Ajánlatokat „Jó feleség” jellegre. Közvétők ne írjanak.

RELIGIÖSES FRÄULEIN, dass die ungarische, deutsche u. slowakische Sprache vollkommen beherrscht. Nähkenntnisse besitzt u. perfekte Säuglingspflegerin ist, sucht Posten. Mit Retourmarke versehenen Offerte befördert unterm „Strenge religiös” Müller, Bratislava, Edlov-dvor.

SZÉP, fiatal, fess unokahugom részére, aki nagyobb vidéki városban mint okl. tanítónő állásban van, házasság céljából oly vallásos családból való fogorvost keresek kinek — ugyanott — biztos megélhetést nyújtó berendezett rendelőt és 3 szobás lakást adok. „Szerecsen” jelige.

KOLLER, MŰSZAKI IRODA

CSILLÁRGYÁR
VILLAMOS ÉS GÁZBERENDEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁRTÁS, VILLAMOS MOTOROK ÉS VENTILLÁTOROK. VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE ÁTALAKÍTÁSOK.
BUDAPEST, VIII., DOBÓZI-U. 15. TEL. 31-3-37.

NOÜLVENNE özvegyember kimondottan vallásos házból való hölgyet, ki jó anya lenne az árváknak. „Jó anya” jelige.

INTELLIGENTES frommes jüdisches Fräulein wird zu zwei Kindern gesucht. Adresse: Blau Péter vaskereskedő, Berettyóújfalva

MELAMEDOT keresek, aki polgárra is előkészít. Fizetési igény megjelölendő. Gottlieb Jenő, Konyár.

PERFEKT SZAKÁCSNŐ, ki orth. háztartásban már alkalmazva volt, felvétel. Skrek VII., Dob u. 27.

UTAZÓKAT mellékjöveldelmi képviselőt áradására, keresek. Herbsz Jakab, szalmakalap és szalmaáru gyár, Hajdúnánás KÖSER BORJÚ-OLTÓ sajtgyártáshoz legolcsóbban beszerezhető *Klein Abraham* cégnél, Topolcany. (Hechser a tapolcsányi orth. rabbinátustól.)

IRODAI alkalmazást keresek Jelesem éreltszögtem, gép- gyorsírást tudok Weisz Margit, Klauzál u. 26. II. 8.

Dunántúli bérlettel, óriási ismeretséggel rendelkező tekintélyes kereskedő, elsőrendű bármely szakmájú cég képviselőjét vállalja. Leveleket „Elsőrendű” jellegre.

VIDÉKI középkorú leány, háztartásba házvezetőnőnek vagy főzőmindentésnek ajánlkozik Vidékre is. Cím a kiadóban.

LEÁNYOMNAK megírdő hozománnyal keresek cseh-szlavák állampolgárságú vallásos, fiatal iparost (szabó stb.). Helyben önállóíthatja magát. Ajánlatokat „Masel” jelige alatt továbbít: Müller, Bratislava, Edlov dvor.

VIDÉKI VÁROSBA lévő faterlepkre keresünk négy polgárit és jesivát végzetű 17—18 éves szerény, megbízható és szorgalmas vidéki fiatalemberrel gyakorolnak. Ajánlatokat „Fatelepk” jellegre kiadóna kérünk.

OKL. TANITÓNŐ, tökéletesen beszél németül, szerény fizetésű délelőtti elfoglaltságot keres. Schönbrunn, Rökk Szilárd u. 17. II. udvar, földszint 4.

SZOBAKONYHÁS földszintes lakásba idős házaspár befogad lakónak egyedülálló hölgyet. Bővebbet: Weisz felierneműkészítőnél, Klauzál-tér 16.

BÖCHÜR *jóre somajmot*, ki 2 négy polgárit végzett fiút *chimis-rasi, gemóre-tajszejfes*-ra teljes alapossággal tanítani képes, azonnalra keresek. Perfekt német előnyben Klein Jakob. Kis-körös.

GYÖGYITHATATLAN, mozdulatlanul fekvő vallásos fiatalember, lakás, orvosság és betevő falat nélkül tengődik. sürgős támogatásért esedezik. Cím: Kohlmann Béla Rombach u. 6 II. 14.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

אללנעמייע יידישע צייטונג

די

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kulföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Glosszák a hétről

Cenzurázzák a Bibliát
Angol lapok jelentése szerint egy anglikán pap mozgalmat indított, hogy a 109. Zsoltárt többé ne imádkozzák az anglikán templomokban, mert ebben a zsoltárban szó van arról, hogy Dávid király átkozza ellenségeit, ami pedig ellenkezik a mai kor erkölcsi érzületével. Szóval: a hitlerista kormány el akarja tiltani az Akédó tanítását, mert nem tartják finomnak Ábrahámnak egész a fia életének felajánlásáig menő áldozatkészégét I'ten iránt — a bibliaszerető Angliában pedig ugyancsak indexre akarják tenni a biblia egyik költőileg legerőteljesebb, az ártatlanul üldözött elkeseredett jajkiáltását tolmácsoló, az örök bíró igazságában bízó hívő fohászzkodását kifejező részletét.

Mit mondjunk erre? Válaszolhatnánk a régi anekdotával: A házoló szegény zsidó a földesúr durván elutasítja, mert a zsidók olyan zsoltárokat imádkoznak, hogy ellenségeik pusztuljanak el. A szegény zsidó azt feleli erre, alázatosan:

— Hiszen ezeket az imákat már évezredek óta imádkozzuk, s tekintetes úréknak nem görbült meg tőlük egy hajuk szála sem...

Válaszolhatnánk azzal, hogy a midrás felfogása szerint ebben a zsoltárban a nagyatyjának, Ábrahámnak halálát okozó, anyjának szegényre való észzovról van szó. — Válaszolhatnánk azzal, hogy a zsoltárban talmudi felfogás szerint az átok ne a bűnös személyt érje, hanem büntét: pusztuljon el a bűn (*jitam'ü chatoim*) s a bűnös megjavul. — Hivatkozhatnánk még arra is, hogy a zsidóság vallása nem kér tőlünk lehetlent: ellenségeink iránti szeretetet, ellenben megköveteli az emberileg lehetséges maximumot: legyünk humanusak (*ki sziv'e chámajr szajn'áchó...*), legyünk nagylelkűek (*im roév szajn'áchó...*) ellenségeinkkel szemben, — s ezzel

nagyon is összhangzatos az említett zsoltárban kifejezésre jutó érzelmi kitérés, amikor a szegény, nyomorult, éhező, meggyalázott kéri az Ur oltalmát a minden erkölcsi törvényt lepipró ellenségeikkel szemben.

Mind ez azonban teológia volna, ami nincs helyén olyan badarsággal szemben, mint az *Akédó* s a 109. Zsoltár bojkottálása, illetőleg cenzurálása. Egy óhajt azonban nem foghatunk el: Bárcaak Németországban felemelkednének a lebecsült *Akédó* magaslátára s tennék a megkötözött zsidóságot leölőssel fenyegető bárdot, amint azt egykor az áldozni akaró patriarchának megparancsolta az égi hang. Továbbá: bárcaak Izráel ellenségei is csak azt tennék, mint az indexre tett zsoltár, és elkeseredésüket csak szavakban fejeznék ki, véres pogromok s fojtó gazdasági intézkedések nélkül. A szó nál maradó átkot elbírnók, csak a gyakorlatba átvitt gyűlölet elbíratatlan. Magára a dologra nézve pedig valljuk a midrásnak az újtestamentumba átment szavával: jöhetnek akárkik, de a Tórából még egy jotta, azaz a legkisebb „*jüd*” betű sem viszi el értékét sohasem.

Mussolini és Kemal

A magyar kormányelnök ankarai látogatása nyomán megemlékeztek a lapok arról, hogy Kemal pasa köztársasága 10 éves, egy évvel fiatalabb, mint Mussolini fasiszta rendszere. Mindkét államférfiú sajátos egyénisége nem érdekelhet minket politikai értelemben, csak a zsidósághoz való viszonyban. Az olasz faszizmus az olasz zsidók számára biztonságot jelent, bár politikai pozíciójuk lassan, de biztosan gyengül, amennyiben 10 év óta nincs új zsidó állami funkcionárius. A török faszizmus azonban szétzüllesztette a török zsidók iskolarendszerét, beavatkozik vallási ügyeikbe és gazdaságilag is tönkreteszi őket. Mindkét államban a ví-

haros átalakulás gyenge idegzetű zsidóságot talált. Az olasz zsidók asszimilálódtak, kevesen vannak, vegyes házasságok révén teljesen elvesztették énjüket s ezért nem tudnak megbirkózni a nehézségekkel. A török zsidók nem voltak asszimiláltak, nem is sajátították el a török kultúrát, de zsidó kultúrájuk nincs, hiányzik a tóratudás s a Tóra gyakorlása és így valóvá lett *Mislé* szava: „Renyhe voltál a tóratanulásban, bajnak idején elégtelennek bizonyul az erőd” (*hiszrapiszó — kol ham-rape áczmaj midvré tajró...*). Kiderül tehát hogy nem azon múlik a zsidóság ellenállóképessége, illetőleg gyengesége, mennyire olvad bele hazájának kultúrájába, hanem azon, hogy mennyi tóratanulás s vallásos gyakorlat él benne eleven energia gyanánt.

Tanulmányi versenyek

E héten osztották ki a kereskedelmi iskolák tanulmányi versenyé után a díjakat és a felajánlt állásokat. A mai viszonyokra jellemző, hogy a verseny győztesei inkább az állásoknak örülnek. Általános emberi szempontból örülni kell, hogy a versenyen kiváló álláshoz jutnak. A társadalomban épen az állások betöltésénél sok igazságtalanság történik és így mintegy kiengesztelődő gesztusnak tűnik fel a tudásban kiváló igazságos elhelyezkedése. A zsidóság sem kíván mást, mint igazságot az egész vonalon. Az érintett versenyen minden esetre megzavarja örömünket, hogy

a felajánlt állások közül egy sem foglaltatható el szombattartó által.

S ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés: *nem lehetne-e szombattartó fiatal emberek között is rendezni ilyen versenyt*, amelynek eredményeképpen lehetővé válnék egy pár állásban való elhelyezkedés? Sőt, tovább menve, azt hisszük, hogy egy komolyan megrendezett tanulmányi verseny a talmudista ifjuság között, amelynek győztesei hitközségi tisztségek elnyerésére elsőbbséget nyernének, serkentő hatással volna a jesivák szellemi életére.